

Tananyag a 12. és 13. hétre

Osztály: 6. B

Hétfő: Arany János: Családi kör

Kedd: A melléknevek

Szerda: Személyleírás

Csütörtök: A melléknevek fokozása

Péntek: Lackfi János: Zsámbéki kör

Hétfő: Családi kör-Zsámbéki kör összehasonlítása

Kedd: A melléknevek toldalékai

Szerda: Személyleírás (személyleírás és jellemzés különbsége)

Csütörtök: A melléknevek helyesírása

Péntek: Ismétlés: Természet az irodalomban (Tüskevár, Kiskunság, Robinson Crusoe, A dzsungel könyve, Winnetou), Család az irodalomban (Családi kör, Zsámbéki kör)

Arany János: Családi kör

A verset Arany a szabadságharc utáni önkényuralom idejében írta. Saját emlékeiből merít a versben. Szerkezete keretes, az első és utolsó vsz. alkotja. Egy falusi család boldog, békés nyári estéjét mondja el. Idill: derűs, nyugalmat éreztető vers. Az ember és természet kiegyensúlyozott viszonya jelenik meg benne. A versben szinte minden irányból valamilyen hangot hallhatunk (eperfák, éji bogár). A 2. vsz.-ban a figyelem az utcáról a házba irányul. A csillag hasonlat érezteti az olvasóval, hogy sokgyerekes családban vagyunk.

Utasítások:

- *Másoljátok be a szöveget a füzetbe! Az órán már elolvastuk és megbeszéltük.*

Lackfi János: Zsámbéki kör

Lackfi János egy ma is élő, úgynevezett kortárs költő, akit megihletett Arany János: Családi kör című verse. A cím a szerző otthonára utal. Egy család történetét meséli el úgy, mint azt

Arany is tette. Lackfi azonban modern környezetbe helyezi a családot. A műben hasonlóságok és különbségek egyaránt vannak:

- hasonlóságok: egy család élete jelenik meg, ugyanazok az állatok szerepelnek (denevér)
- különbségek: helyszín, szereplők, berendezési tárgyak, stb. .

Utasítások:

- *Olvassátok el a verset! Könyv: 162. oldal*
- *Keressetek a szövegben egy megszemélyesítést, metaforát! Ezt másoljátok be a füzetbe!*

A melléknevek

A melléknév valamilyen tulajdonságot (kedves, gonosz), állapotot (beteg, komoly), származást (magyar, falusi, városi) kifejező szó. A főnévhez kapcsolódik. Feladatuk, hogy pontosabbá, díszesebbé tegyék mondandónkat. Kérdései: Milyen? Melyik? Mekkora? Hová való?

A melléknév alakja szerint lehet:

- tőszó: okos, kemény

- képzett szó: festett, színes

- összetett szó: pihekönnyű, citromsárga

Feladat: keressetek 2-2 külső tulajdonságot kifejező mellékneveket, melyek

- látható:

- hallható:

- tapintható:

- ízlelhető:

- szagolható:

Vannak olyan mellékneveink, melyek kettős szófajúak, mint pl. ifjú, öreg, fekete, bolond, nagy, kicsi, reggeli, beteg, idegen, olasz, hős, gyáva, ... Hogy a mondaton belül milyen a szó szófaja, azt a mondatbeli szerepe határozza meg. Pl.: Az énekes interjút adott az újságnak. (énekes-főnév) Az énekes műsorszámok arták a legnagyobb sikert (énekes-melléknév).

A melléknevek fokozása

A fokozás a tulajdonság fokának, mértékének a kifejezése. Nem minden melléknév fokozható (pl. dunai, hófehér, koromfekete).

Feladat: Táblázat bemásolása a könyvből! 77. oldal

A fokozás 3 szintjén kívül ismerünk még ún. túlzófokot. Feladata a nyomatékosítás (legeslegnagyobb, legeslegkisebb).

Gyakorlás: Fokozzátok az alábbi mellékneveket!

édes:

színes:

szép:

boldog:

könnyű:

Ha a melléknév sorrendet fejez ki, akkor felső fokban csak a leg- előtagot használjuk, a középfok jelét nem (alsó-alsóbb-legalsó, felső-felsőbb-legfelső).

A melléknevek toldalékai

Feladat: A tankönyv 79. oldaláról másoljátok ki! Elég csak 2 példát minden toldalékhoz.

A melléknevek helyesírása

Bizonyos főnevekből nagyon könnyen képezhetünk melléknevet az „-i” képző segítségével.

Feladat: Írd le az alábbi földrajzi nevek „i” képzős alakját!

Dunaszerdahely, János-dűlő, Kis-Balaton, Északi-középhegység, Dél-Szlovákia, Zamárdi, Magas-Tátra, Kis-Kárpátok, Kis-Duna, Nyugat-Amerika, Cseh Köztársaság, Lánchíd, Petőfi híd, Tamási, Canterbury, Nyíregyháza.

Az s-re végződő melléknevek helyesírás és kiejtése különböző: pirosabb (pirossabb), erősebb (erőssebb), magasabb (magassabb).

A szint jelölő összetett mellékneveket egybeírjuk: narancssárga, szürkészöld, türkiszöld.

Ha az összetett melléknév összehasonlítást fejez ki, szintén egybeírjuk: hollófekete (fekete, mint a holló), nyílegyenes (egyenes, mint a nyíl).

Személyleírás

Az ember külsejének leírását személyleírásnak, belső tulajdonságainak bemutatását jellemzésnek nevezzük. Egy személy teljes bemutatásához mindkét ábrázolásmódra szükség van. Ha jól akarunk valakit jellemezni, elsősorban alaposan meg kell őt ismernünk, különben a külső alapján ítélnünk, ami néha csalóka lehet.

Jellemzés írásának lépései:

- Gyűjtsétek össze a kiválasztott személy legfontosabb külső és belső tulajdonságait!
- Rendezzék őket valamilyen szempontok alapján (ne keverjétek a külső és belső tulajdonságokat)!
- A bemutatás során ne csak felsoroljátok a tulajdonságokat, támasszátok alá példákkal!
- A befejezésben összegezni kell a személyt!

Feladat: Tankönyv 131/2, füzetbe